

Presentació

Joan Perera*

Amb motiu de celebrar-se durant el present curs acadèmic 1996-97 el 150è aniversari de la creació de l'Escola Normal de Barcelona -de la qual és hereva i continuadora històrica l'actual Escola Universitària de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona-, *Temps d'Educació* ha volgut afegir-se a l'efemèride amb la publicació d'un conjunt d'articles que s'ocupen d'aspectes diversos relacionats amb la història d'aquest centre.

Malgrat la importància objectiva de l'Escola Normal de Barcelona -si més no pel nombre de mestres que s'hi han format al llarg d'aquestes quinze dècades-, la seva trajectòria no ha suscitat l'interès dels historiadors de l'educació, raó per la qual no comptem amb cap estudi complet -ni tampoc parcial- que ens permeti conèi-

er les característiques del centre al llarg de la història, la seva evolució, les persones que la conformaren ni, en definitiva, la seva aportació a l'educació i a la cultura del país.

No és d'estranyar, però, aquesta manca d'interès dels estudiosos quan es comprova que la pròpia Escola, obligada en molts períodes a una existència precària a causa de l'abandó en què la deixaren les institucions públiques que n'eren responsables, no ha posat tampoc gaire interès a mantenir el seu arxiu en bones condicions i a l'abast dels investigadors. Aquesta mancança, però, va començar a ser esmenada ara fa uns deu anys, quan es plantejà clarament el propòsit d'ordenació i catalogació de l'arxiu històric i s'emprengueren els primers passos en aquesta direcció, i està rebent una solució definitiva actualment ja que, gràcies a l'impuls provocat per la celebració del 150è aniversari, s'estan duent a terme les tasques de catalogació definitiva.

A partir dels nombrosos documents que han aparegut a l'arxiu de l'Escola i d'altres dades obtingudes en hemeroteques, biblioteques i arxius externs, diversos historiadors han pogut començar a recompondre les peces del trencaclosques que constitueix la història de la Normal de Barcelona, i és segur que, en cloure al final del present curs acadèmic els actes commemoratius, podrem disposar, si no d'una història completa, sí d'un conjunt important d'aproximacions par-

*Joan Perera i Parramon és doctor en Filologia Catalana i professor titular del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la Universitat de Barcelona. Entre els anys 1988 i 1992 fou director de l'Escola Universitària de Formació del Professorat i actualment forma part de la comissió organitzadora dels actes commemoratius del 150è aniversari de la creació d'aquest centre.

Adreça professional: Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura, Universitat de Barcelona. Passeig de la Vall d'Hebron 171, 08035 Barcelona. Tel 93-4035075; fax 93-4035015; correu electrònic: jperera@ariadna.d5.ub.es.

cials que ens situaran, en relació amb el coneixement de la història del centre, en una perspectiva radicalment diferent de la que hi havia en el moment d'inaugurar-se l'any de celebracions.

Els articles que es publiquen a continuació no pretenen pas oferir una visió global de la història de l'Escola -això és objectiu del llibre commemoratiu que es publicarà en el darrer trimestre de l'any- ni analitzar els múltiples aspectes que hi han influït o l'han determinada. Es tracta de quatre articles referits a aspectes parcials, però que aporten dades o visions de gran interès.

En el primer, l'«Escola Normal de Barcelona: 150 anys a la recerca d'un establiment amb condicions pedagògiques», M. Lluïsa Gutiérrez ressegueix minuciosament el complex itinerari espacial de l'Escola i documenta per primera vegada tots els locals que ha ocupat el centre al llarg de la seva història. L'establiment d'aquest itinerari, que per a l'autora ha comportat una laboriosa tasca de recerca per nombrosos arxius i hemeroteques, permet conèixer amb detall aspectes referits a les condicions materials en què es desenvolupava l'ensenyament, les relacions amb les institucions públiques (governamentals, locals, universitàries, etc.), la vida diària de l'Escola, el tarannà dels directors, etc., especialment del període corresponent al segle XIX.

El segon article, «Les Normals, paradigma de l'educació femenina», de M. Carmen Sierra, ana-

litza, des de la perspectiva crítica dels Estudis sobre les Dones, el paper de les Escoles Normals en el procés d'institucionalització i generalització de l'educació femenina, tot presentant el rerefons ideològic i social que determinà la creació i l'evolució d'aquests centres en el conjunt de l'estat espanyol al llarg del segle XIX.

El tercer article, «Assaigs experimentals de formació de mestres (1906-1980)», de Jordi Monés, presenta un recorregut sumari, general i valoratiu pels 150 anys de les Escoles Normals, amb especial atenció als assaigs experimentals emesos a Catalunya com a alternativa a la formació oficial dels mestres; l'autor posa l'èmfasi en la relació entre aquests assaigs i la ideologia política i social dels respectius moments històrics.

Finalment, Francisco Morente, en l'article «L'Escola Normal del Magisteri Primari de Barcelona: 1939, anno zero», ofereix una panoràmica del període comprès entre la proclamació de la Segona República i els primers anys del Franquisme, tot lligant les reflexions de caràcter general amb la situació concreta de la Normal de Barcelona. A partir de la consulta dels llibres d'actes de l'Escola, s'aporten interessants dades inèdites sobre la situació de l'Escola durant la Guerra Civil i el primer franquisme i sobre la depuració política de què foren objecte tant els alumnes com els professors de l'Escola.

Es tracta, com podrà com-

provar el lector, d'unes primeres aportacions que deixen entreveure una història difícil i complexa, amb claroscurs, i que fan palesa la necessitat de més estudis tant per aprofundir en el coneixement de l'evolució interna del centre com, sobretot, per determinar la seva relació amb l'entorn, les causes de la seva poca presència social, el grau d'in-

cidència -que es revela escàs- en l'evolució de l'educació al nostre país, etc. Les pàgines de *Temps d'Educació* resten obertes a futures col·laboracions que ajudin a completar el coneixement de la història del més antic dels centres que conformen la Divisió de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona.